

Uṭup wi Pawulu apiitun banfiyaaruŋ banfëtuŋ du uṭaak wi **Kolot**

Uṭup ujuni

Ulibra wi uwo kakaarta ki Pawulu apiitun pntuk pi banfiyaaruŋ panwooŋ du ubeeka wi Kolot. Aambaaŋ kayaha da, aşe tiink kë baji banfiyaaruŋ Krittu banwooŋ da bamëban aliint ti pfイヤar pi baka. Epafrat anjaan agakandér na Pawulu abiin aya da aṭup baka Uṭup Ulil Unuura. Wi ɳubal ɳloŋ ɳaṭepuŋ, kë bañaaŋ baloŋ başe ya da ajukan bañaaŋ uko uloŋ umpaṭuŋ na Uṭup Ulil Unuura wi Epafrat abiin ajukan baka. Bañaaŋ mënṭ baji na baka ɳaaŋ annjaluŋ Naşibaṭi abuurana awo kadëman ɳwanjuṭ na ɳntoŋ ɳloŋ ɳampeluŋ bañaaŋ bajen. Baji na baka bawo kawala katëmp, kawo baankde ɳyemaṭ ɳloŋ. Kë Epafrat aşe ya wal mënṭ du Rom di Pawulu awoor ukalabus aṭupa uko mënṭ. Wi Pawulu atiinkuŋ uko mënṭ wi wi apiitun baka, kadiimanaan baka kë pfイヤar Krittu ṣaň pakkaan ɳaaŋ abuur.

Hënk di ifah yi ulibra wi iwoon:

1. Pwul mboş (1.1-2)
2. Pñehan Naşibaṭi kabeeba (1.3-14)
3. Pwo Naşibaṭi pi Krittu na mndëm mi nul (1.5-2.19)
4. Ubida uhalu na Krittu (2.20-4.6)
5. Pwul mboş pbaaňshaani (4.7-18)

Pwul mboş

¹ Nji Pawulu i Naşibaṭi adoluŋ kë nwo nanjañan i Yetu *Krittu na Timote ayit nja ɻwul

² biki ubeeka wi Kolot banwooŋ biki Naşibaṭi afiyaar Yetu Krittu na manjoonan mboş. Dñehan Naşibaṭi Aşin nja awulan bnuura abot ajoobtēnēn ɻhaaş.

Pñehandér biki Kolot Naşibaṭi

³ Nenji ɻtañan pbeeb Naşibaṭi, Aşin Yetu *Krittu Ajugun woli ɻñehandēran.

⁴ Ntiink pfiyar pi nafiyarun Yetu Krittu na uŋal wi nakaan̄ pa banwooŋ biki Naşibaṭi bti.

⁵ Pfiyar na uŋal mën̄ ɻawoona ti phaṭ pyeenk iko yi Naşibaṭi ahankanaŋ du baṭi. Nakaana phaṭ mën̄ ti uṭup wi manjoonan, unwoon *Uṭup Ulil Unuura wi naṭiinkuŋ.

⁶ Uṭup Ulil Unuura mën̄ ubi ti an jibi ukaan̄ abi ti mboş bti di ukdēmaŋ dêm pya abot aṭij iko inuura. Hēnk di uwoon̄ kak pa an, du unuur uteek wi nayeenkuŋ wa, abot awin bnuura bi Naşibaṭi na manjoonan.

⁷ Epafrat nanohun anjaan̄ alemp na un ajukananaŋ, ul anwoon̄ nalempar Krittu na manjoonan anklempuŋ pa an*,

⁸ aṭupun jibi *Uhaaş wi Naşibaṭi uklempuŋ ti an kë naŋaladi.

Pñehandér pntuk pi banfiyaaruŋ

⁹ Ukaan̄, wi ɻmehaŋ me uko waŋ, aşe bi duka duka ti pdo kañehandēran. ɻñehan Naşibaṭi ado

---

* ^{1:7} Anklempuŋ pa an : Nlibra ɻlon̄ ɻapiit aji : anklempuŋ un.

*Uhaaş wi nul ułumanan uşal untuŋa na mntit nahilna name bnuura uko wi aŋaluŋ.

10 Hënk, ubida wi nan ulil Ajugun nabol nado kado iko bti yi aŋaluŋ. Nado kado iko inuura itum kabot kameha me Naşibaṭi na manjoonan.

11 Nñehan Naşibaṭi aliintanen ti iko bti yi nakdoluŋ na mnhina mi mndëm mi nul. Hënk nado kataman kabot kamiir ti iko bti yi nakdoluŋ,

12 nabol nalilan, nabeeb Aşin nja andoluŋ kë nahil kaka uko wi ahoŋuŋ baňaaŋ biki nul, bukal banwoon ti bjeehi.

13 Alëb nja ti phina pi bdëm aňooč du pşih pi Abukul i aŋaluŋ.

14 Ti ul di di ɻbuurnuŋ, kë Naşibati abot amiir nja ipekadu.

15 Nin ñaaŋ aambaan̄ kawina Naşibaṭi, ti mnwo mi abukul mën̄t mi mi ɻwinuluŋ. Ul awoon̄ nateek, akşihuŋ iko bti impaşaniiŋ,

16 ti ki ti a di di iko bti ipaşaniiŋ du baṭi na ti mboş, ɻko ɻanwinaniiŋ na ɻanwooŋ ɻaanwinanaa : ɻn̄toŋ ɻankşihuŋ, ɻanwooŋ na mnhina, na ɻandukiŋ bti. Naşibaṭi aṭepna ti a aṭak iko mën̄t bti, iko mën̄t bti aṭak ya pa a.

17 Ul awoo, wi nin kako kalon̄ kawooŋ kaando bi paşana, iko bti imēbandéraan ti a.

18 Banfiyaaruluŋ bti bawooŋ uleeful, ul kaşë awo bkow. Ul awooŋ ujuni, nateek ti banknaṭiiŋ ti pkeṭ, ahilna kawo nateek ti iko bti.

19 Ulil Naşibaṭi kë atumana iko bti inwoon̄ ti a,

20 abot aṭepna ti a akakan iko bti ti mboş na du baṭi ti ploolan na ul Naşibaṭi. Pñaak pi Abukul pantuliŋ ti krut paṭjuŋ btiinkar mën̄t,

21 An, nabi low Naşibaṭi, kë buṭaan bi najaan nado na bi najaan naşal kë bado kë naşoorad na a.

22 Hënkuŋ uleef wi Abukul unwoon wi ñaaŋ najen ukeṭi, pkeṭ mënṭ paṭu kë nakak atiinkar na a. Hënk nahil kanaṭ ti kadunul kawo bajinṭ piş, bañaaŋ banwoon baanwo na nin buṭaan dloŋ, biki bawooŋ baanhil pji nin uko ulon ti baka.

23 Kë naşë awo i kamëban bnuura kaliint ti pfıyaar kawut kapen ti phaṭ pi *Uṭup Ulil Unuura wi naṭiinkuŋ. Uṭup mënṭ baṭup wa bañaaŋ bti ti mboş, wul wi njı Pawulu kalemparuŋ wi njı kaṭupuŋ wa.

Ulemp wi Pawulu

24 Dwo ti phaj ti uleef naan ti phaj pi *Krittū pa bnuura bi banfiyaaruŋ banwoon uleeful.

25 Pa an nanfiyaaruŋ bti biki Naşibaṭi aṭu'ēnuŋ pdo ulemp wi pṭup uṭup wi nul bti.

26 Uko mënṭ uwoon uko wi Naşibaṭi amenuŋ bañaaŋ du wi umundu uwoonuŋ, hënkuŋ ameeṭan wa bañaaŋ banwoon biki nul.

27 Aŋal bañaaŋ biki ḥtaak bti bame iko inuura na mndäm manwoon ti uko umbiiŋ amena. Uko mënṭ wii wi : *Krittū awo ti an, ul adooŋ kë nahaṭ kë nayeenk ti mndäm mi Naşibaṭi.

28 Kë hënk di di ḥjaan ḥmeeṭan Krittū, kaṭup bañaaŋ bti balipara, kabot kajukan baka na uşal untuŋa bti, bahilna bawo ti Krittū bukal bti bañaaŋ banjijuŋ ti pfıyaar.

29 Uko mënṭ ukaaŋ kë njı kalemp, agutan na mn̄hina bti manwoon ti njı, mi Krittū awulnuŋ.

2

¹ Dŋal name kë dwo ti pgutaran, an na biki ubeeka wi Lawoditiya, na bañaaŋ bti banwoon baambaan kawinën na këš ki baka ; ugut mën̄t utam maakan.

² Ddo haŋ nahlina nawo na mntëŋ ti itëb yi nan nabot naŋalad nawo ji ŋaaŋ aloolan ; natum na uşal untuŋa. Nahil wal mën̄t kame uko umbiiŋ amena wi Naſibaṭi. Uko mën̄t uwooŋ *Krittu.

³ Ti a di di iko inuura maakan bti yi uşal untuŋa na injaan ihaabës ŋaaŋ uşal iwoonj.

⁴ Dṭupan uko mën̄t ŋaaŋ aloŋ awutna nin kadaaran na ŋ̄tup ŋ̄lil ni nul.

⁵ Uwo manjoonan kë dlowan, kë uşal wi naan uşë wo ti an, kë nlilan maakan wi nwinanaŋ kë namëban bnuura abot anaṭ aliint ti pfiyaar pi nafiyaaruŋ Krittu.

Mnwo mi bañaaŋ banwoon biki Krittu

⁶ Hënk wi nadinanuŋ Yetu *Krittu aji awo Ajugun, mnwo mi nan mandoon kayuuj kë awo na an.

⁷ Najab awo na intaaň ti a, kë ajejan aniwna katoħul, abot adolan kë nakliint ti pfiyaar jibi ba-jukananaŋ, mnwo mi nan mandoon kayuuj keeri kë Krittu awo na an ti ubeeb wi najaan nabeeb maakan Naſibaṭi ɻnuur bti.

⁸ Naṭafaraan balil mntum badaaran, ŋ̄sal ni baka ɻawo ni bañaaŋ, ɻawaan udooṇi. Uşal utë̄n̄t wuŋ uumpënnä du Krittu, upënnä du udolade wi bañaaŋ, na du mn̄hina manjaan manṭon umundu wi.

⁹ Ti ul ti uleeful di di iko bti inwoonj ti Naſibaṭi ifë̄tuŋ.

10 Kë ṭi a di di nayeenkunuj iko atuman, ul ñankshihuj başih bti na mnhina bti.

11 Ti *Krittawala katëmp kanwoon kaanwo ki ñaañ awalananañ. Katëmp mënþ kapenña du a, kul kajaanç kakib pekadu danwoon ti uleefan kapenan.

12 Ti batitmu namoya na a, abot anaña ti pkeþ wi nafiyaruuñ mnhina mi Naşibañi manañanuluñ ti pkeþ.

13 An biki pekadu di nan na pwo naanwala katëmp tiki naanwo bayuday, ituñ kë nawo bakeþ, Naşibañi awulan ubida na Krittawala. Amiir nja ipekadu bti.

14 Dko di bapiituj aji ñduknaanaa tiki ñenþas uko wi bgah bajakuñ, Naşibañi atow da, aba na da wi apañuj da du krut ki Krittawala.

15 Awohës ñntoñ ñankshihuj na ñanwoon na mnhina, apenan ña atij ti kadun ki bañaanç, alaaþ laaþen ña ti kafeþ ki pntuk panlilanuñ wi awatun ña ti pkeþ pi Krittawala akeþuñ ti krut.

16 Keeri uko wi najaanç nadé, wi najaanç nadasan, këme uko wi ñfettu ñloñ, na wi ufettu wi pli phalu na wi *unuur wi pnoorfën wi bayuday uwutan kaþu nadinan nin ñaañ alon aji naduknaanaa ti iko itenþ yuñ.

17 Iwo þañ ulimënþ wi iko inwoon i pbi. Kë uko unwoon na manjoonan uþe wo Krittawala.

18 Banjaanç bahajan ikow yi baka pa pwinana, kadëman ñwanjuþ, nakdinan baka bajì naduknaanaa. Bajì babi þu þu ñsal ñi baka bti ti ñwanjuþ na iko impënueñ awinana ti kadun ki baka. Ñsal ñi baka ñaji ñaþu baka banah, ñawo ñi bañaanç bajëñ, ñawaanç uðooni.

19 Baanji bamëban ti Krittu anwoon bkow. Ul ankaan kë uleef bti uji uka uko bti wi unumiinj, kamëbandér bnuura ti dko di imoh ijaan iyitiiraan, kabot kadëm jibi Naşibañi aŋalunj.

Pkeṭ na pkuṭ kanaṭa ti pa na Krittu

20 Wi nakeṭuŋ na *Krittu, kë mnhina mi umundu maankak ahilanın nin uko uloŋ, we ukaan kë naji naṭaş udolade wi wa, ji wul umëbanuŋ ubida wi nan ba?

21 Uji uji « Kjej uko wi, » « Kñem wuŋ, » « Kban wundu. »

22 Uṭiiniyaan iko injaaŋ iluŋ katoka. Uko mënṭ uwo udolade wi baňaaŋ.

23 Uadolade mënṭ uji uwo wo ji uwo na uşal untuňa, tiki uji uṭiiniyaan ptaş *Bgah, pwalan bkow na pdo kahajan uleef, aşe waanj udooni, uunji uneenan uleef pdo uko wi uŋalunj.

3

Pmëban Ubida uhalu unwoonj ti Krittu

1 Jibi nanaṭiinj ti pkeṭ na *Krittu, nadoon kala iko yi baṭi keeri, di Krittu awooŋ aṭo ti kadeenu ki Naşibañi.

2 Naṭuun uşal wi nan ti iko yi baṭi, nawut yi mboş.

3 Hēnki di uwoonj, nakeṭi, kë ubida wi nan ume-nana na Krittu du Naşibañi.

4 Krittu awooŋ ubida wi nan na manjoonan. Unuur wi akwinaniinj, an kak napen kawinana na a ti mndëm mi nul.

5 Nafinjan keeri ti mnwo mi nan iko yi mboş yi uleef uŋalunj. Iko mënṭ yii yi : pekadu di piňt, ubida uṭop, pňal iko iwuṭaan, pbi kaṭu ḥu uşal na

uhaaş bti ti uko, pñeebar iko, tiki ankaan ado hanj aji dëman iko yunj ji Naşibaşı i i akdëmanuñ.

6 Iko itënt yanj ijaan itijj udeeb wi Naşibaşı [ti banjaan bado ya].

7 Iko yanj yi yi najaan nado tfa, wi iktonjuñ ñbida ji nan.

8 Kë hënkuñ, napënaan iko yanj bti ti ubida wi nan ; nawutan kado kadeebaş, kado kahank ñaanj ti kaşeb, kawo na bjooş ; nawutan kado kakarad, uşup uloñ ukowëndënaan uwutan kapen ti mntum mi nan.

9 Njilan ñawutan kawo ti ptoofan, tiki nawo hënkuñ bañaan bahalu banwohëşuñ ubida wi baka ujon na iko iwütaan yi wa.

10 Nawohara hënkuñ ubida uhalu, wi Naşibaşı awulanañ abot aji télëş wa ñyaaş bti kë nado naam na a, ul antakanañ, nahlina name'a bnuura.

11 Hënkuñ uunkak aka *nayuday na awooñ aanwo nayuday, anwaliñ *katëmp na anwooñ aanwala ka, ñaanj i uşeeh, këme anwooñ aamme nin uko uloñ ji bañaan biki uşaak wi Fit, ñaanj i bakjuuknënuñ ti ulemp këme ñaanj najeeh ; *Krittu tañ akaan udooni abot awo ti bañaan banfiyaaruluñ bti.

12 Wi Naşibaşı adatanañ kë nawo biki nul, kë abot ajanan, nadoon kañaaga, nado kaşenkar, nabot nado kawalan ikow. Nawoon bañaan banjoobuñ ikow banwooñ baanji bataran.

13 Nadoon kamiirad, woli atëñtan aloñ adolan uko uloñ, nawuladën iñeen, namiirad. Jibi Ajugun amiiranaj, an kak, nadoon kamiirad.

14 Kë uko undëmnuñ maakan uwo naşalad, unjal ujaan udolan namëbandër bnuura.

15 Btiinkar bi *Krittu atjuŋ ti an badoon kaṭoŋan ɻhaaʂ. Naşibaṭi atjian ti btiinkar mën̄ nahilna nawo uleef uloolan. Nadoon kabeeb Naşibaṭi ɻnuur bti.

16 Uṭup wi Krittu utum ti an! Nadoon kajukandér, kaṭenkar kawutna kajot ti buṭaan. Nadoon kado haŋ na uʂal untuŋa bti, kayeeh Naşibaṭi na iyeeh yi pñaamarën na iyeeh yi pdéman Krittu, *Uhaaʂ wi nul uṭu'an iyeeh mën̄ ti bkow.

17 Uko bti wi nahilanuŋ kaṭup këme kado, nadolan wa ti katim ki Yetu Ajugun. Natëpnan ti a nado kabeeb Naşibaṭi Aşin nja.

Mnwo mi banfiyaaruŋ

18 An baaṭ nadoon katiink bayinan, ji bañaaŋ banwoon biki Ajugun.

19 An biin̄ naŋalan baharan nawut kado kalébar na baka.

20 An bapoṭ, nadoon katiink bajugan ti iko bti ; uko mën̄ wi wi Ajugun aŋaluŋ.

21 An basın bapoṭ, nakbubara kado kadebraṭan babukan ji babi bawutandér.

22 An balemp, nadoon katiink ti iko bti biki naklemparuŋ ti mboş ti. Nawutan kado kado haŋ tiki batenan këme woli nala pwinana bnuura ti bañaaŋ. Nadoon kado haŋ na uhaaʂ ujint̄ wi bañaaŋ banwoon baaññoom Ajugun.

23 Ulemp wi bahilaŋ kaṭu'an nadoon kado wa na uhaaʂ unuura ji nawo wo ti plempar Ajugun.

24 Nameen kë Ajugun atuuman na iko inuura yi ahankuŋ banwoon biki nul. Na manjoonan *Krittu Ajugun i i naklemparuŋ.

25 Kë ɻaaŋ ankdoluŋ buṭaan aluŋ kayeenk uko wi buṭaan mën̄ bakṭijuŋ, kë nin bpaṭşer baankwo da.

4

¹ An biki baklemparuj, nawoon batool na banklemparanaj nabol namëban baka bnuura. Nameen kë an kak, naka aloj kë awo Ajugan du baṭi duuṭ.

Uko wi pdo

² Namëbaan naliint ti pñehan Naşibaṭi, nawoon bten naṭu ibaṭ ti uko mënṭ, ti pdo kabeeba.

³ Woli nañehan, nañehandērun kak Naşibaṭi ajeehan bgah bi ulemp wi pṭup Uṭup wi nul, nhilna ndo kaṭiiniyaan uko wi *Krittumbiij amena unṭuuŋ kë nwo ukalabuš.

⁴ Nañehaan nhil ndo kameeṭan wa, jibi nwoon i kado.

⁵ Woli nawo na banwooŋ baanwo biki Krittum, uko bti wi nakdoluŋ nadoon kado wa na uşal unṭuŋa, ḥyaaş bti wi nahilanuŋ.

⁶ Nṭup ni nan ḥawoon ḥnuura, ḥataab pnam, nabol nahil pteem andoli bnuura.

Pwul mboş pbaaňsaani

⁷ Kë Tişik, ayiṭ nja i mmaganuŋ anwoon nalementar *Krittum manjoonan, i njaaŋ kagakandēraan kalempar Ajugun, aṭupan jibi nwoyi ti bti.

⁸ Dyila du an, ahilna aṭupan jibi ḥwo i ti abot atēŋṭenan.

⁹ Onetim kak, ayiṭun na manjoonan i mmaganuŋ ampënnuŋ du an agakandēr na a. Baṭupan uko bti unkṭepuŋ ti.

¹⁰ Arittarkut anwoon ti na nji ti ukalabuš, na Markut ayiṭ Barnabat bawulan mboş. Name uko wi nawooŋ i kado woli Markut abi du an : namëbaana bnuura.

11 Yetu i bajaañ badu Yuttut akak awulan mboş. Bukal bawajanç ṭaň ti bayuday banfiyaaruŋ *Krittu, bajaañ balemp na nji pa *Pşih pi Naşibaṭi ; baji batę̄ştēnēn.

12 Epafrat anwoonj i ubeka wi nan akak awulan mboş. Awo nalempar Yetu Krittu abot aji bi taman taman ti pdo kañehandēran Naşibaṭi nahilna namēban naliint, najij ti pfiyaar, nabol nado kado uko bti wi Naşibaṭi ajanluŋ.

13 Dṭup aji dmaar uko wi : Aji noor maakan ti uko wi nan na wi biki ubeka wi Lawoditiya na biki ubeka wi Yerapolit.

14 Luk kak nakuraar i njmaganuŋ na Demat bawulan mboş.

15 Nawulan bayiṭ nja biki Lawoditiya mboş. Nawulan kak Ninfa na banfiyaaruŋ bti banjaañ bayitiir du katohul mboş.

16 Woli najuk uko wi mpiiṭanaŋ, nakaan nado banfiyaaruŋ banwooŋ Lawoditiya bajuk wa. An kak nakaan najuk uko wi nji kapiiṭuŋ biki Lawoditiya.

17 Nakaan naji na Arkip amēban bnuura ulemp wi ayeenkuŋ ti Ajugun.

18 Nji Pawulu kapiiṭanaŋ na kañen ki naan, dwulan mboş. Naleşan kē dwo ukalabuš. Bnuura bi Naşibaṭi bawo ti an.

**Ulibra wi Naşibati
New Testament and Shorter Old Testament in
Mankanya**

copyright © 2014 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Mankanya

Translation by: Wycliffe Bible Translators

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Mankanya

© 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses,

please contact the respective copyright owners.

2015-03-17

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files

dated 30 Dec 2021

a40dd8c3-0687-5ed7-bd1a-ef16ae8e3b9c